

Становище

от проф. д-н Валентина Миленкова,
Югозападен университет „Неофит Рилски“

Член на научно жури в конкурса за заемане на академична длъжност „доцент“ по специалност Социология, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Политическа и електорална социология) за нуждите на катедра Социология на Философски факултет, ЮЗУ „Неофит Рилски“, обнародван в „Държавен вестник“, бр. 22/18.03.2022г.

1. Общо представяне на кандидата и описание на материалите, с които участва в конкурса за академична длъжност „доцент“

Гл.ас.д-р Петрана Грозданова Стойкова е единствен кандидат в конкурса, тя е главен асистент в катедра Социология, ЮЗУ „Н.Рилски“. Кандидатската има бакалавърска степен по социология и магистърска степен по право, придобити в ЮЗУ „Неофит Рилски“. Стойкова е редовен докторант в катедра Социология на ЮЗУ в периода 2004-2008г. с тема на дисертационния си труд „Модели на електорално поведение в България в период на преход (1999-2007)“. Придобива научната степен „доктор по социология“ през 2009г. Има две специализации:

- в Словакия, университет А.Я.Коменски за 1 месец през 2014г.
- в Полша: Вроцлавски университет и Варшавски университет, през 2010г. за два месеца.

И двете специализации са финансирани от МОН и са в научната област Социология на правото и политическа социология.

Стойкова е реализирала преподавателска мобилност по Програма Еразъм+ в Албания, гр.Елбасан, университет „Ал.Джувани“ през 2018г.

П.Стойкова има богата проектна дейност, участвала е общо в 19 изследователски проекта от 2010г. до сега, от които:

- 8 са вътрешно-университетски проекти с финансиране от МОН;
- 1 проект е с финансиране от ФНИ;
- 1 проект е с финансиране от МОН – „Европейското социално изследване“;
- 1 международен проект по Програма „Хоризонт 2020“
- 2 проекта по Програма „Студентски практики“
- 6 други национални проекта.

Кандидатката е участвала в 28 национални и международни форума, като на 26 конференции е представила доклад. Участвала е в общо 13 обучения и семинари.

1.1. Преподавателска дейност

В своята преподавателска работа, гл.ас. П.Стойкова има разработени 6 лекционни курса, между които: „Електорална социология“, „Социология на правото“, „Методи на политическия анализ“, „Изборно право и избирателни системи“, „Оценка на

въздействието“, „Социология на културата“. Посочените лекционни курсове се четат във Философски и ПИФ на ЮЗУ и имат пряка връзка с темата на конкурса.

В своята преподавателска работа д-р Стойкова е имала и води в момента семинари по: „Социология на политиката“, „Социология на образованието“, „SPSS“, „Социология на стратификацията и неравенствата“, „Европейска икономическа интеграция“ в ЮЗУ „Н.Рилски“ и „Обща теория на правото“ в НБУ.

В период от 2011 – 2021г., гл.ас. П.Стойкова има общо 37 дипломанта, като темите на защитените дипломни работи са разнообразни, но определено имат връзка с темата на конкурса.

От 2009г. кандидатката има общо 40 публикации: 2 монографии, 1 студия и 37 статии.

Стойкова участва в конкурса с 21 публикации: 2 монографии, 1 студия и 18 статии.

Гл. ас.д-р Петрана Стойкова надвишава точките по показатели, представени като изисквания за заемане на академични длъжности в ЮЗУ; **при изискуеми 430 точки** (включващи „минимални национални изисквания“ – 400т. и „допълнителни изисквания“ - 30т.), **тя е достигнала 580 точки** (МНИ – 550т. и ДИ – 30т.).

2. Обща характеристика на научната и научно-приложната дейност на кандидата

Изследователските полета, в които са разгърнати трудовете на кандидата са :

- Политическа социология;
- Електорална социология;
- Социология на правото;
- Методи на политически анализ;
- Оценка на въздействието;
- Социология на образованието;

Специално акцентирам на проследяването на сравнителната перспектива в публикациите, както и използването на данни от национални и международни сравнителни изследвания при анализа на различни теми свързани с политическата ситуация и институции, нагласите, мненията и оценките на лица от различни социални групи.

В съдържателен план искам да подчертая стремежа за правене на обобщения и показване на систематизации в публикациите на д-р Стойкова, както и използването на разнообразни емпирични методи, като основа за верифициране на тезите и обогатяване на анализите.

3. Съдържателен анализ на научните постижения на кандидата, ясна характеристика на научните приноси.

Приносите на гл.ас.д-р Петрана Стойкова мога да обобща по следния начин:

- Направен е теоретичен обзор на развитието на демокрацията, на различните разбираня за нея и на многообразието от демократични форми. Оспорват се съществуващите концептуални и нормативни източници на демократичната теория.

- Политическото представителство се дискутира чрез прилагането на интердисциплинарен подход. Показана е многоаспектната му същност. От социологическа гледна точка са изведени индикатори за оценка на кризата на демократичното политическо представителство:

- степен на доверие в политическото управление;
- преобладаващи модели на електорално поведение;
- ниво на корупцията в обществото и по-конкретно, политическа корупция.

- Анализирани са мястото на политическите избори в условията на демократичен дефицит. Избирателната власт се дефинира като върховна власт с политически характер.

- Задълбочено са изследвани социално-политическите предпоставки, определящи интереса на българските граждани към политиката, доверието им в управлението и мотивацията за участие в изборния процес.

- За периода 2007 – 2020 е проверена адекватността на анализирания в дисертационния труд на д-р Стойкова, четири модела на изборно поведение: ценностно-традиционен, партийно-идентификационен, социално-категориален и проблемно-ориентиран. Обосновава се необходимостта от допълването им с т. нар. „криминален модел“ на електорално поведение, който устойчиво се проявява след приемането на България в Европейския съюз.

- Аргументирана е необходимостта от по-активна намеса на държавата в съвременния образователно-възпитателен процес. Анализирани са ролята на учителя в „общество на знанието“. Защитавана се тезата за необходимост от повишаване на политическата и правна култура на населението.

4. Отражение на научните публикации на кандидата в нашата и чуждестранната литература

Кандидатката е представила 8 цитирания на нейни публикации, като:

- 3 от цитиранията са в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (WoS, Scopus).
- 1 цитиране на статия в издание с научно рецензиране.
- 4 цитирания в нереферирани списания и издания с научно рецензиране.

5. Анализ на представените трудове

Ще се спрат на две от основните публикации, с които гл. ас. д-р Петрана Стойкова участва в конкурса за академична длъжност „доцент“ по Социология (Политическа и електорална социология).

Монографията „Политическото представителство в България“, 2022, Благоевград: УИ „Неофит Рилски“

Монографията е синтез на многогодишната работа на Петрана Стойкова по политическа и електорална социология и в своята цялост представлява осмисляне на

различни концепции, като включва прилагането на авторски модели по изследваните теми и техните различни проявления.

Монографията изследва политическото представителство: неговата същност и измерения в съвременните демокрации и в българския политически модел.

В теоретичен план са представени различни концепции, дефиниции и модели на демокрация, разработени от световно утвърдени имена в политическата наука и анализи, както и социологическата критика на употребата на понятието „народ“ в политически дискурс (от гледна точка на Пиер Бурдийо). Защишава се тезата, че трябва да се говори не за управление на мнозинството, а за „демокрация на малцинствата“.

Аналитично е осветлено понятието „власт“ и по-съществените теоретични идеи и концепции за властта. Акцентира се на политическата природа на властта и на изборите като начин за нейното предаване. Разгледани са изборите в съвременните демокрации, както и проблемът за представителството в контекста на избирателните системи.

Проследени са в исторически план демократичните традиции в българското общество и държавност от гледна точка на политическото представителство. Показват се предпоставките за кризата на политическото представителство. Анализирани са тенденциите в доверието на българските граждани към политиците, политическите партии и политическите институции, както и динамика в преобладаващите модели на електорално поведение след демократичните промени. Показана е задълбочаващата се криза на политическото представителство и как последиците от нея пряко рефлектират върху демократичните процеси: ниска избирателна активност, разочарование от политиката и политиците, търсене на нови политически алтернативи, които очертават и основните предизвикателствата пред българското политическото представителство.

В същото време, преодоляването на кризата на политическото представителство може да се разглежда като необходимо условие за утвърждаването и развитието на представителните демокрации. Ключ за ограничаване кризата на представителната демокрация е формирането на по-висока политическа култура (в т. ч. на електорална култура) според П.Стойкова.

Монографията е разработена на високо академично ниво, показва ерудираността на авторката, познаването от нея на различни теории и концептуални модели в исторически план и в настоящето. От друга страна, богатият емпиричен материал, създава солидна доказателствена основа на развитите тези. Използваните количествени и качествени методи и емпирична информация от предходни изследвания, с подчертаване на сравнителната перспектива, както и поредица от собствени изследвания, показват високото ниво на подготвеност и аналитичност на д-р Стойкова, което ми дава основание за даване на висока оценка на представената публикация и нейното качество.

С оглед бъдещата работа на д-р Петрана Стойкова ѝ предлагам да доразвие тезата си за по-високата политическа и електорална култура като предпоставка за ограничаване кризата на представителната демокрация.

Втората публикация, на която ще се спра е *Education as a cause for participation in politics: a case study in Bulgaria. Balkan Social Science Review*, 2021, Vol.18 (2021), pp. 299-323.

В студията чрез комбинация от теоретичен подход и анализ на данни от различни изследвания (вкл. Европейското социално изследване) се показва ролята на образованието за участието на българите в политиката. На базата на приведени данни се констатира, че по-високо образованите граждани (със завършено средно и висше образование) имат по-малко доверие на парламента, правната система и полицията. Този извод, че с повишаване на образователното ниво на респондентите намалява тяхното доверие в институциите на партийната демокрация се констатира и от други изследвания (Европейско изследване на ценностите и колективната монография *Европейските ценности в днешното българско общество*, 2009, София: УИ "Св.Кл.Охридски", с.44). На тази основа, формулирам следния въпрос към кандидатката: Как бихте обяснили този феномен и влияе ли той върху политическата дистанцираност от политическия живот на образованите хора?

6. Лични впечатления за кандидата

Познавам Петрана Стойкова още като студентка в спец. Социология на ЮЗУ, а след това и като докторантка, и член на преподавателския състав на катедра Социология. Впечатленията ми са за един амбициозен, упорит, целенасочен преподавател и изследовател, с потенциал и сериозно, и отговорно отношение към работата в университета.

7. Заключение

Опирайки се на научно-изследователската дейност на гл.ас.д-р Петрана Грозданова Стойкова и нейните приноси, вземайки предвид нейната публикационна активност, участията ѝ в конференции, проекти и форуми, както и преподавателската ѝ работа, давам висока оценка на нейната комплексна дейност и резултати, представени при участието ѝ в конкурса за академична длъжност „доцент” по „Социология“ (Политическа и електорална социология), професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, за нуждите на катедра Социология на ЮЗУ „Неофит Рилски“ - Благоевград. Гласувам убедено „ЗА“ придобиване на академичната длъжност „доцент” от д-р Петрана Грозданова Стойкова.

08.07.2022
Благоевград

проф.дсн Валентина Миленкова

Opinion

by Prof. DSc Valentina Milenkova,

South-West University "Neofit Rilski"

Member of the scientific jury in the competition for the academic position of "Associate Professor" in Sociology, professional field 3.1. Sociology, Anthropology and Cultural Sciences (Political and Electoral Sociology) for the needs of the Department of Sociology, Faculty of Philosophy, SWU "Neofit Rilski", published in the "State Gazette", issue. 22 / 18.03.2022.

1. General presentation of the candidate and description of the materials with which he / she participates in the competition for the academic position "Associate Professor"

Chief Assistant Professor Dr. Petrana Grozdanova Stoykova is the only candidate in the competition, she is a senior assistant at the Department of Sociology, SWU "N. Rilski". The candidate has a bachelor's degree in sociology and a master's degree in law, obtained at SWU "Neofit Rilski". Stoykova is a full-time doctoral student at the Department of Sociology at SWU in the period 2004-2008 with the topic of her dissertation "Models of electoral behavior in Bulgaria in transition (1999-2007)". She received the degree of "Doctor of Sociology" in 2009. There are two specializations:

- in Slovakia, Comenius University for 1 month in 2014.
- in Poland: University of Wroclaw and University of Warsaw, in 2010 for two months.

Both specializations are funded by the Ministry of Education and Science and are in the field of Sociology of Law and Political Sociology.

Stoykova has achieved teaching mobility under the Erasmus + Program in Albania, Elbasan, "Al. Giovanni" University in 2018.

P. Stoykova has a rich project activity, she has participated in a total of 19 research projects since 2010 so far, of which:

- 8 are internal university projects funded by the Ministry of Education and Science;
- 1 project is funded by the NSF;
- 1 project is funded by the Ministry of Education and Science - "European Social Research";
- 1 international project under Horizon 2020
- 2 projects under the Student Internship Program
- 6 other national projects.

The candidate has participated in 28 national and international forums and presented a papers at 26 conferences. She has participated in a total of 13 trainings and seminars.

1.1. Teaching activity

In her teaching work, Chief Assistant P. Stoykova has developed 6 lecture courses, including: "Electoral Sociology", "Sociology of Law", "Methods of Political Analysis", "Electoral Law and Electoral Systems", "Impact Assessment", "Sociology of Culture". The

mentioned lecture courses are taught at the Faculty of Philosophy and Law and History Faculty of SWU and they have a direct connection with the topic of the competition.

In her teaching work, Dr. Stoykova has had and currently carried out seminars on: Political Sociology; Sociology of Education, SPSS, Sociology of Stratification and Inequalities, European Economic Integration at SWU "N. Rilski" and the course "General Theory of Law" at NBU.

In the period from 2011 to 2021, Chief Assistant P. Stoykova has a total of 37 graduates, and the topics of the defended theses – bachelor or master are diverse, but they are definitely related to the topic of the competition.

Since 2009 the candidate has a total of 40 publications: 2 monographs, 1 study and 37 articles.

Stoykova participated in the competition with 21 publications: 2 monographs, 1 study and 18 articles.

Ch. Assistant Professor Petrana Stoykova, PhD, exceeds the points in terms of indicators presented as requirements for holding academic positions at SWU; with a required 430 points (including "minimum national requirements" - 400 points and "additional requirements" - 30 points), it has reached 580 points (MNR - 550 points and AR - 30 points).

2. General characteristics of the scientific and scientific-applied activity of the candidate

The research fields in which the candidate's works are developed are:

- Political sociology;
- Electoral sociology;
- Sociology of law;
- Methods of political analysis;
- Impact assessment;
- Sociology of education;

I especially emphasize the tracking of the comparative perspective in the publications, as well as the use of data from national and international comparative studies in the analysis of various topics related to the political situation and institutions, attitudes, opinions and assessments of people from different social groups.

In terms of content, I would like to emphasize the desire to make summaries and show systematizations in the publications of Dr. Stoykova, as well as the use of various empirical methods as a basis for verification of theses and enrichment of analyzes.

3. A thorough analysis of the applicant's scientific achievements, a clear description of the scientific contributions

The contributions of the Chief Assistant Dr. Petrana Stoykova can be summarized as follows:

- A theoretical overview of the development of democracy, the different understandings of it and the variety of democratic forms. Existing conceptual and normative sources of democratic theory are challenged.

- Political representation is discussed through an interdisciplinary approach. Its multifaceted nature is shown. From a sociological point of view, indicators for assessing the crisis of democratic political representation are derived:
 - level of trust in political governance;
 - prevailing patterns of electoral behavior;
 - level of corruption in society and, in particular, political corruption.
- The place of political elections in the conditions of democratic deficit is analyzed. Electoral power is defined as the supreme power of a political nature.
- The socio-political preconditions determining the interest of the Bulgarian citizens in politics, their trust in the government and the motivation for participation in the election process have been thoroughly studied.
- For the period 2007 - 2020 the adequacy of the analyzed in the dissertation of Dr. Stoykova, four models of electoral behavior: value-traditional, party-identification, social-categorical and problem-oriented. The necessity of supplementing them with the so-called "criminal model" of electoral behavior, which is steadily manifesting itself after Bulgaria's accession to the European Union, is substantiated.
- The need for more active state intervention in the modern educational process is argued. The role of the teacher in the "knowledge society" is analyzed. The thesis of the need to increase the political and legal culture of the population is defended.

4. Reflection of the candidate's scientific publications in national and foreign literature

The candidate presented 8 citations to her publications, such as:

- 3 of the citations are in scientific journals, referenced and indexed in world-famous databases of scientific information (WoS, Scopus).
- 1 citation of an article in a scientific peer-reviewed journal.
- 4 citations in unrefereed journals and scientific peer-reviewed publications.

5. Analysis of the presented publications

I will focus on two of the main publications with which Ch. Assistant Professor Dr. Petrana Stoykova participates in the competition for the academic position of "Associate Professor" in Sociology (Political and Electoral Sociology).

The monograph "Political Representation in Bulgaria", 2022, Blagoevgrad: Publ.house: "Neofit Rilski".

The monograph is a synthesis of the long-term work of Petrana Stoykova in political and electoral sociology and in its entirety is a reflection on different concepts, including the application of authorial models on the topics studied and their various manifestations.

The monograph examines political representation: its essence and dimensions in modern democracies and in the Bulgarian political model.

Theoretically, various concepts, definitions and models of democracy are presented, developed by world-renowned names in political science and analysis, as well as sociological critiques of the use of the term "people" in political discourse (from the point of view of Pierre Bourdieu). The thesis is that we should not talk about majority rule, but about "minority democracy".

The concept of "power" and the more essential theoretical ideas and concepts of power are analytically illuminated. The emphasis is on the political nature of power and elections as a way of handing it over. Elections in modern democracies are considered, as well as the problem of representation in the context of electoral systems.

The democratic traditions in the Bulgarian society and statehood from the point of view of the political representation are traced in the historical plan. The preconditions for the crisis of political representation are shown. The tendencies in the trust of the Bulgarian citizens in the politicians, the political parties and the political institutions are analyzed, as well as the dynamics in the prevailing models of electoral behavior after the democratic changes. The deepening crisis of political representation is shown and how its consequences directly reflect on democratic processes: low voter turnout, frustration with politics and politicians, search for new political alternatives, which outline the main challenges for Bulgarian political representation.

At the same time, overcoming the crisis of political representation can be seen as a necessary condition for the establishment and development of representative democracies. The key to limiting the crisis of representative democracy is the formation of a higher political culture (including electoral culture), according to P. Stoykova.

The monograph is developed at a high academic level, shows the erudition of the author, her knowledge of various theories and conceptual models in historical terms and in the present. On the other hand, the rich empirical material creates a solid evidence base for the developed theses. The used quantitative and qualitative methods and empirical information from previous studies, emphasizing the comparative perspective, as well as a series of own studies, show the high level of readiness and analyticalness of Dr. Stoykova, which gives me reason to appreciate the presented publication. and its quality.

In view of the future work of Dr. Petrana Stoykova, I propose that she further develop her thesis on higher political and electoral culture as a prerequisite for limiting the crisis of representative democracy.

The second publication I will focus on is Education as a reason for participation in politics: a case study in Bulgaria. *Balkan Social Science Review*, 2021, Vol.18 (2021), pp. 299-323.

The study shows the role of education for the participation of Bulgarians in politics through a combination of theoretical approach and analysis of data from various studies (including the European Social Survey). Based on the above data, it is found that higher educated citizens (with completed secondary and higher education) have less trust in the parliament, the legal system and the police. This conclusion that with increasing the educational level of the respondents decreases their trust in the institutions of party democracy is established by other studies (European Survey of Values and the collective monograph *European values in today's Bulgarian society*, 2009, Sofia: Publ.house "St. Kl. Ohridski ", p.44). On this basis, I formulate the following question to the candidate: How would you explain this phenomenon and does it affect the political distance from the political life of educated people?

6. Personal impressions

I know Petrana Stoykova as a student in Sociology at SWU, and then as a doctoral student and a member of the teaching staff of the Department of Sociology. My impressions are of an ambitious, persistent, purposeful lecturer and researcher, with potential and a serious and responsible attitude to work at the university.

7. Conclusion

Based on the research activity of the Chief Assistant Dr. Petrana Grozdanova Stoykova and her contributions, taking into account her publishing activity, her participation in conferences, projects and forums, as well as her teaching work, I highly appreciate her complex activity. and results presented during her participation in the competition for the academic position of "Associate Professor" in "Sociology" (Political and Electoral Sociology), professional field 3.1. Sociology, anthropology and cultural sciences, for the needs of the Department of Sociology of SWU "Neofit Rilski" - Blagoevgrad.

I am confidently voting "FOR" the acquisition of the academic position of "Associate Professor" by Dr. Petrana Grozdanova Stoykova.

08.07.2022
Blagoevgrad

Prof.D.Sc. Valentina Milenkova